

agere debet, » cum similibus. Barbosa tract. de *Dictionib.*, dict. 40; Mascardus, loc. cit. n. 23, et alii.

123. *Solvitur aliud fundamentum sententiae contrariae.* — Neque obstat altera ratio. Quia, licet traditio clavium debeat fieri in conspectu rei, cujus sunt claves, ut puta in conspectu horrei; non tamen necesse est eam fieri in conspectu mercium in horreo v. g. contentarum, de quarum possessione transferenda agitur: ac proinde multum operatur traditio clavium, nempe quod transferat possessionem mercium, quæ non videntur, neque existunt in conspectu partium.

124. *Declaratur sententia affirmativa.* — Et per hoc patet diversitas inter hunc et priorem, seu n. 113. allegatum casum. Ibi enim agitur de transferenda possessione rerum, quæ videntur secundum se: ut est domus, horreum, etc. Hic vero sermo est de illis rebus, quæ secundum se non sunt in conspectu, sed clausulæ in alio, puta in horreo; ac proinde non mirum, quod hic præter conspectum rei, cujus sunt claves, v. g. horrei, requiratur traditio clavium; nulla vero traditio clavium requiratur in altero casu, sed sufficiat sola traditio verbalis in conspectu ipsius rei facta ab eo, qui eam prius possidebat. Jason cit. n. 91; Covarruvias d. n. 41; Mascardus n. 22, et alii.

125. *Dicta de traditione clavium extenduntur ad investituram in beneficio cum traditione annuli, pilei.* — Porro quæ hactenus dicta sunt de traditione clavium, ea ob paritatem rationis extendunt, atque intelligunt doctores etiam de investitura, quæ fit in beneficio ecclesiastico cum traditione annuli, libri, vel pilei. Hæc enim, si fiat extra conspectum beneficii vacantis, non sufficit ad adipiscendam ejus possessionem absque alia corporali institutione; juxta Glossam communiter receptam in c. *Auctoritate. 7. Instituat. de Institut.*, sed habet vim collationis dumtaxat; vel, si hæc jam præcessit, confirmationis juris illius, quod quis per collationem in beneficio acquisivit. Si vero dicta investitura cum traditione annuli, libri, vel pilei, fiat per prælatum valentem instituere in conspectu beneficii acquisita censetur. Joan, Andreas in c. *Transmissam*, n. 13 et 14; Abbas cit. c. *Ex litteris*. n. 10 de *Consuetud.*; Covarruvias, cit. lib. III. *Variar. resolut.*, cap. xvi n. 10, et alii.

126. *Atque ad traditionem vectis.* — Hoc ipsum extendit ad traditionem vectis. Nam si-

cut sub clave, ita et sub vecte continentur omnia, quæ intus existunt: ac proin ob eandem rationem transfertur possessio per traditionem vectis, sicut per traditionem clavium, factam in conspectu rei, quæ claudit alias res tradendas. Mascardus d. concl. 1,190, n. 10; Guido Papæ consil. 71, n. 7.

127. *Potest etiam consuetudine induci actus aliquis, per quem transfertur possessio rei absentis.* — Quin etiam in c. *Ex litteris. 2 de Consuetud.* habetur, quod ex consuetudine possit introduci actus aliquis, per quem absque apprehensione corporali transfertur possessio rei absentis. Exemplum hujus ponitur ibidem de consuetudine illa, in partibus Daciae vigente: ubi si quis pro remedio animæ suæ voluit locis religiosis possessiones aliquas conferre, solebat is modicum terræ in manu accipere, illudque postmodum vel in extremitate pallii, quod manu prælati Ecclesiæ sustinetur, vel super altare ponere sub testimonio videntium et audientium, proferendo simul certam verborum formulam. Et hujusmodi signum, quod *Scotatio* vulgariter appellatur, sub obtentu memoratæ laudabilis consuetudinis, non solum esse argumentum factæ donationis, sed etiam traditæ possessionis, declarat Pontifex ibidem.

128. *III. Chartis, seu traditione scripturæ transfertur rerum possessio.* — III. Per fictam apprehensionem transfertur, et acquiritur rerum possessio *Chartis*; hoc est, traditione scripturæ, aut instrumenti, in quo pristinum jus tradentis continetur. Textus est in l. I. c. de *Donation.*, ubi dicitur, quod qui tradit instrumentum, videtur tradere possessionem rei. Intellige cum Glossa ibidem, dummodo tradens possidebat antea: alias enim secus foret. Accedit c. *Cum pridem. IV. de Pactis*, et c. *Sane dilecto. VII. de Renuntiat.*, cum concordantiis, ibidem a Glossa 7. *Reddens*, adductis: ex quibus liquet, quod tradendo litteras, quis renuntiet juri suo; et donatis, ac traditis instrumentis, v. g. mancipiorum, ipsa quoque mancipia donata, et tradita esse intelligantur.

129. *Nec opus est, ut traditio scripturæ fiat in conspectu rei traditæ.* — Et sciendum, quod impræsentiarum non sit necesse, traditionem hujusmodi instrumenti, sive scripturæ et chartæ, facere in conspectu rei traditæ: quia tradens scripturam, sive instrumentum, in quo continetur jus ipsi competens ad rem donatam, vel venditam, creditur eidem renuntiare, juxta Glossam loc. cit. 7. *Reddens*;

ac proinde censetur illud totum una cum possessione transferre in alium. Covarruvias lib. III. *Var. resolut.* cap. xvi. n. 12; Mascardus d. concl. 1,190. n. 24. cum communi aliorum, quos citant. Unde aliud est in traditione scripturæ, sive instrumentorum: et hoc tum propter majorem coherentiam, sive expressionem juris, quæ reperitur in scriptura, seu instrumento rei venditæ, sive donatæ alteri tradita, potius quam in clavibus: tum quia propter diversam juris dispositionem circa ista.

130. *IV. Transfertur possessio Rei mutuatæ venditione: et qualiter hoc intelligendum?* — IV. Transfertur possessio *Rei mutuatæ venditione*. Quod intellige non solum de venditione rei, quæ erat emptori mutuata, hoc est, commodata; sed etiam de venditione rei ipsi locatæ, vel pignoris loco datæ, aut penes ipsum depositæ. Quotiescumque enim rem meam penes te actualiter existentem tibi vendidero vel donavero, aut dotis nomine dederò: statim absque alia nova traditione acquiritur tibi dominium, simulque possessio illius, § *Interdum. Instit. de Rerum divis.* et notat Abbas in c. *Ex litteris. n. 13. de Consuetud.*; Hostiensis in *Summa*, tit. de *Causa possess.* n. 1. v. *Sequitur*, et alii. Ratio est, quia, cum res illa corporaliter jam a te detineatur, et apud te existat, superflua foret nova ejus traditio: ac proinde hæc nequam opus est, sed sufficit sola patientia domini, volentis rem illam esse tuam, et apud te manere; haud obstante, quod tali animo, talique de causa eam tibi prius non tradiderit. d. § *Interdum. Instit. de Rerum divis.* et l. *Qua ratione. § Interdum. ff. de Acquir. rerum domin.*

131. *Transfertur etiam rerum possessio ficta apprehensione.* Mea si conduco scienter; sive titulo constituti. — V. Ficta apprehensione transfertur rerum possessio, « Mea si conduco scienter: » sive (ut Abbas, loc. cit. n. 14, loquitur) « titulo constituti. » Quando enim quis rem suam, quam possidet, alteri vendit, vel donavit, ac postea eam rursus ab eo conducit, vultque possidere nomine ipsius, illico transfertur possessio civilis in istum alterum, l. *Quædam mulier. ff. de Rei vindicat.* Ubi Summarium ex Bartolo sic ait: « Si venditor, vel donator rem conducit ab eo, cui dedit, ipsa conductio transfert possessionem, quam habet, et etiam dominium. » Concordat textus in l. *Qui bona. § I. ff. de Acquir. possess.*

132. *Is possidet, cujus nomine possidetur.* — Accedit ratio: quia is possidet, cujus nomine possidetur, l. *Quod meo. § I. ff. de Acquir. possess. et c. Cum venissent. § fin. de Restit. spoliat.* cum concordantiis. Unde hoc ipso, quod quis rem suam possideat nomine alterius, cui ipsam vendidit, vel donavit, censetur ejusmodi emptor, seu donatarius rem illam possidere; utpote a quo ipsam venditor, vel donans denuo conduxit, ejusque nomine nunc possidet. Intellige, dummodo hoc faciat scienter: nam alias secus foret dicendum, l. *Si aliquam rem. ff. de Acquir. possess.*

133. *Retinens usumfructum rei, quam alteri donavit, etc., censetur ejus possessionem in alterum transferre.* — Aliud talis ficta apprehensionis exemplum habetur in l. *Quisquis rem. c. de Donation.* Ubi si quis rei, quam alteri donavit, aut in dotem dedit, vel vendidit, usumfructum sibi retineat, hoc ipso censetur in alterum transferre et dominium, et possessionem illius rei: adeo, ut quadam jurisdictione idem sit, in talibus casibus usumfructum retinere, quod tradere rem ejusmodi; sicque retentio ususfructus inducat traditionem possessionis, quæ erat penes donantem, vendentem, etc. Hoc ipsum habetur expressum in l. *Si quis argentum. § Sed si quidam. c. de Donationib.*

134. *Per solutionem pensionis, factam de consensu prioris possessoris, transfertur possessio rei in eum, qui recipit pensionem.* — Rursus per solutionem pensionis ex titulo donationis, vel alio titulo habili ad translationem domini, simulque de auctoritate sive consensu prioris possessoris factam, videtur translata possessio rei in eum, qui recipit ejusmodi pensionem, v. g. in donatarium Ita desumitur ex c. *Cum venisset.* juncta Glossa, 7. *Annuam. de Restit. spoliat.* ac notat Abbas ibid. in *Summario*, et n. 2. et Pirhing eod. tit. n. 99. dicens, quod per talem pensionis acceptationem acquiratur possessio civilis, et vacante postmodum possessione naturali per mortem coloni, vel usufructuarii possit istam occupare, is, qui possidebat civiliter, propria auctoritate, etiam sine licentia illius, qui rem antea concesserat, seu donaverat.

135. *Signatio rei habetur pro traditione.* — Sunt et alii modi acquirendi rerum possessionem ficta apprehensione: qui tamen ad unum præmissorum commode reducuntur. Ut si quis rem emptam, v. g. pecora ex grege

aliquo sibi vendita, venditore consentiente capiat, et signet, l. *Quod si neque*. ff. de Periculo, et commod. rei vend. ibi. « Videri autem trabes traditas, quas emptor signasset. » Ubi Glossa inquit, signationem pro traditione haberi.

136. *Et quid dicendum de dolio vini signato?* — Nec obstat textus in l. I § *Si dolium*. ff. de Periculo et commod. rei vendit. ubi dicitur, per hoc, quod dolium vini sit signatum, non censeri traditum vinum; addita illa ratione: quia dolium magis signari solet, ne submoveatur, aut subvertatur, quam ut traditum videatur. Resp. enim ibi sermonem esse de dolio signato, ut sibi ex eo vinum in singulas, v. g. amphoras sub certo pretio admittatur: hoc enim non censetur traditum, donec admensum fuerit, haud obstante dicta obsignatione, arg. l. *Quod saepe*. § *In iis quae, de Contrahend. empt.* Secus, si omne vinum, vel oleum, aut hujusmodi, uno pretio fuerit emptum, ac dolium ejus signatum: tunc enim censetur jam traditum, non minus, ac trabes signata; et proinde periculum ejus continuo cedit emptori, si aliter non convenit. Zoësius in cit. tit. de Periculo et comod. rei vendit. ff. n. 4.

137. *Quando apponitur custodia rei venditore consentiente, censetur res illa tradita.* — Insuper, quando emptor apponit custodiam rei emptæ, v. g. acervo lignorum, venditore consentiente, hoc ipso res illa censetur tradita, l. *Quarundam rerum*. 51. ff. de Acquir. possess. Tacentur alia hujusmodi exempla, de quibus Hostiensis in *Summa*, tit. de *Causa possessionis*. n. 1. et 2; Abbas c. *Ex litteris*. n. 9. et seqq. de *Consuetud.* et c. *Cum venissent*. n. 11, 13. et seqq.; Pirhing, b. t. n. 7; Mynsinger in § *Interdum*. et seqq. *Instit. de Rerum divis.* et alii.

138. *Atque in hujusmodi casibus acquiritur vera rei possessio, ita ut notarii de ea possint testari.* — Sciam adde, quod in hujusmodi casibus, in quibus aliquis ficta apprehensione acquirit possessionem rei; quam nemo alius possidet, is acquirat veram et propriam illius possessionem; adeo, ut notarii in instrumentis possint de ea testari. Hinc si postea prior dominus venderet, aut donaret illam rem, ejusque corporalem possessionem traderet alteri, nihilominus primus foret potior. Abbas d. c. *Ex litteris*. n. 14. de *Consuetud.* estque jam dictum supra n. 116.

139. *Utrum lege, statuto vel consuetudine possit introduci, quod transferatur possessio*

absque omni apprehensione rei? Et ratio dubitandi, ac negativam tenendi. — Queritur III. Utrum lege, statuto, vel consuetudine introduci valeat, quod transferatur, et acquiratur possessio absque omni corporali apprehensione rei? Et notanter hoc additur: nam in casibus factæ apprehensionis hactenus enumeratis, præter animum solet intervenire aliquis actus cujuspiam sensus corporei, ut puta visus sive aspectus rei, traditio clavium vel scripturæ, aut alius actus æquipollens actui corporeo. Ratio quoque dubitandi est: quia istud videtur repugnare juri naturali, quod ad acquirendam rerum corporalium possessionem videtur requirere actum naturalem apprehensionis veræ, vel factæ, arg. l. 1. et l. *Possideri*. ff. de *Acquir. possess.* cum similibus. Hoc tamen non obstante.

140. *Sententia affirmativa est communis.* — Resp. Potest lege, vel statuto (ac etiam longæva consuetudine) induci, ut transferatur possessio ipso jure absque alia apprehensione vera, vel ficta. l. Ita Jason in l. n. 1. c. *Communiam*. de *Legat. post.* Bartolum in l. *Raptores*. c. de *Episc. et Cleric.* Menochius, remed. 1. de *Recuperand. possess.* n. 404; et seqq. Covarruvias lib. III. *Var. resolut.* cap. v. n. 6; Gailus lib. II. *Practic.* observat. 152. n. 18. estque communis aliorum. Et talis possessio appellatur *civilissima* (de qua jam dictum n. 17.) sive artificialis, eo quod nihil facti habeat, sed totum pendeat ex artificio legis, sive statuti, cujus effectum etiam operatur consuetudo longæva.

141. *Sententia affirmativa probatur.* — Probatur hæc conclusio tum ex l. *Raptores*. c. de *Episc. et cleric.* ubi in Ecclesiam transfertur plena quarundam rerum possessio ex solo legis beneficio; tum ex c. *Ex litteris*. 2. de *Consuetud.* ubi approbatur consuetudo alicubi recepta transferendi rerum absentium possessionem in Ecclesiam absque reali ipsarum apprehensione, uti jam dictum supra num. 127; tum tandem, quia actor ex primo decreto missus in possessionem honorum causa rei servandæ, licet eandem propter potentiam, et resistentiam adversarii intra annum adipisci non possit; nihilominus elapso anno absque alio actu verus constituitur possessor ipsius, c. *Contingit*. 9. de *Dolo et contum.* juncta. Glossa fin. *Ibid.* Accedit ratio, quia talis transmissio possessionis absque alia apprehensione corporali, revera non est prohibita de jure naturali; ergo nihil obstat, quominus lege, vel statuto introduci

possit, si ita communitati expedire videatur.

142. *Solvitur ratio dubitandi. De jure naturali requiritur corporalis apprehensio rerum ad acquirendam harum possessionem, et quando?* — Nec urget ratio dubitandi n. 139 allata. Nam licet de jure naturali necessaria sit corporalis apprehensio ad acquirendam possessionem rerum communium; quæ sub nullius bonis sunt, ac proinde jure naturali fiant primo occupantis: negatur tamen, de jure naturali itidem requiri verum ac proprium actum ad acquirendam, seu transferendam possessionem illarum rerum quæ prius ab aliquo possessæ sunt, atque in bonis ejus jam extiterunt, hoc enim ex nullo capite ostenditur. Unde humana lege, statuto vel consuetudine bene fieri potest, ut possessio rerum ab uno in alium transferatur absque alia apprehensione ipsius vera vel ficta, quando ita communitati expedire visum fuerit: non minus, ac de facto lege humana statutum fuit, quod in certis casibus ad transferendam rerum possessionem sufficiat sola apprehensio ficta. Siquidem jus naturale, requirens apprehensionem ad acquirendam possessionem rerum, simpliciter loquitur de apprehensione vera, seu corporali: apprehensio autem ficta non est talis apprehensio corporalis, sed sola legum humanarum constitutione, seu quadam juris fictione fuit introducta.

§ V.

DE ACQUISITIONE, ET IN ALIUM TRANSIATIONE
QUASI POSSESSIONIS INCORPORALIUM.

143. *Incorporalium quasi possessio acquiritur, atque in alium transfertur, corpore et animo simul concurrente.* — Queritur I. Qua ratione acquiratur, atque ab uno in alium transferatur possessio, seu quasi possessio rerum incorporalium, videlicet jurium ac servitutum? Resp. I. Generatim loquendo, incorporalium possessio, seu quasi possessio non minus, ac corporalium, acquiritur corpore et animo simul concurrente, l. I. § 1. et l. *Possidere*. § 1. ff. de *Acquir. possess.* cum similibus. Universaliter enim ad possessionem vel quasi possessionem acquirendam, requiritur et corporis, et animi, ac (loquendo de justa) juris adminiculum; prout liquet ex ipsa possessionis definitione supra § 1. n. 4. et seqq. jam declarata. Atque ideo, ut quasi possessio incorporalium rite ab uno transferatur

in alium, necesse est, et corporis et animi, jurisque adminiculum intervenire.

144. *Incorporalia aliquando coherent corporalibus, aliquando non.* — Verum loquendo magis specificè, ac particulariter de acquirenda quasi possessione incorporalium, est distinguendum. Aliquando enim incorporalia adhærent corporalibus, suntque his connexa: aliquando non, sed secundum se considerata acquiruntur, vel deperduntur. Unde

145. *Quando incorporalia coherent corporalibus, per horum possessionem acquiritur etiam illorum quasi possessio.* — Resp. II. Quando incorporalia coherent corporalibus, tunc per inductionem in possessionem talium corporalium transfertur, atque ab inducto acquiruntur etiam possessio, vel quasi possessio incorporalium (dummodo hæc a nullo tertio possideantur, juxta dicta n. 115.) etiam ante usum juris. Ita Abbas in c. *In litteris* n. 20. de *Restitut. spoliat.* Ubi inter alia notanter ait: « Ista incorporalia accedunt rei corporali: ideo acquisita possessione rei corporalis, competit exercitium incorporalium, arguor, quæ notantur in c. *Transmissam*. de *Election.* » Hæc ille idem tradit Paulus de Eleazaris in *Repetit.* c. *In litteris*. n. 17. de *Restitut. spoliat.* citans Hostiensem ibid. contra Innocentium, et quosdam alios, qui ulterius recipiunt usum juris.

Conclusio probatur imprimis ex c. *Translatio de Constitut.* ubi de connexis idem censetur esse judicium. Accedit textus in l. *Omniunium*. 3 ff. de *Usufruct.* ubi hæres usufructum legatum alteri « dare intelligitur, si induxerit in fundum legatarium, eumve patiatur ut frui. » Nam dictio, *eumve*, cum sit disjunctiva satis inducat, ad acquirendam quasi possessionem usufructus sufficere alterutrum illorum: nempe quod hæres vel legatarium inducat in fundum cui usufructus ipsi legatus cohæret; vel ipsum patiatur eodem fundo uti frui. Item desumitur ex l. *Si ego emi*. § 1. de *Publician. in rem action.* ubi quasi possessio usufructus, et servitutum, dicitur per rei, puta fundi, « traditionem constitui, vel per patientiam: forte si per domum quis suam passus est aquæductum transduci. »

146. *Idque exemplificatur.* — Unde, si cuiuspiam tradatur possessio domus, etiam jurium eidem competentium, seu cohærentium, quasi possessio tradita censetur, cit. l. *Possideri*. § 1, ff. de *Acquir. possess.* et l. *Gerit pro hærede*. ff. de *Acquir. hæredit.* Similiter, si quis tanquam canonicus installatur in choro et